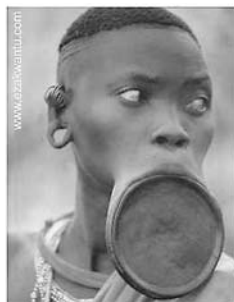

Náprava nepřírozeného

Obuv je tedy normální, ale ne přirozená, a nosí se především kvůli módě, ne kvůli ochraně. Považovat nepřírozené za normální v zájmu módy či společenských očekávání je a bylo běžné v mnoha společnostech. Poměrně extrémní případy můžeme najít u některých afrických kmenů, kde jsou za atraktivní formu úpravy těla považovány kruhové vložky ve rtech (viz obr. 1.1a). Ret se propíchne a postupem let se menší vložky nahrazují většími tak dlouho, dokud se ret neroztáhne na mnohonásobek své normální velikosti. Nezúčastněnému pozorovateli to připadá spíš jako zohavení než ozdoba. Kvůli ztrátě fyziologické funkce rtu, která tento postup doprovází, je termín *zohavení* oprávněný.

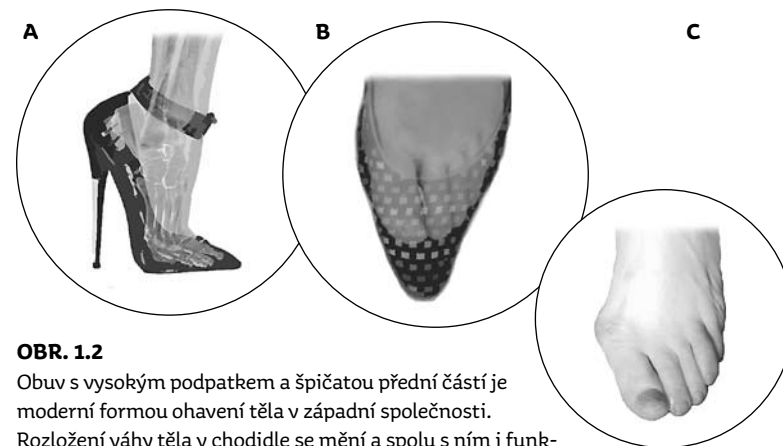

OBR. 1.1

Úpravy těla kvůli požadavkům módy jsou běžné v mnoha kulturách. Velké kroužky v ústech některé africké kmeny používají pro roztažení rtu (a) a v Myanmaru se zase pro prodloužení krku používají kroužky kolem krku (b). Ovazování chodidel, extrémní forma obuví způsobené deformace nohy, bylo v Číně velmi oblíbené po více než tisíc let (c). Na fotografii je zobrazená přirozená ženská noha vedle obuté a bosé ovázané nohy.

Dalším příkladem kulturou vyvolané úpravy těla je postup prodluzování krků dívek v Myanmaru (viz obr. 1.1b). Mladým dívkám až do dospělosti dávají každý rok kolem krku další měděný kroužek. Krk se pomalu protahuje, až se stane naprosto závislým na podpurných kroužcích. Bez nich by už nedokázal hlavu udržet. Dlouhé krky jsou v této společnosti považovány za krásné, ale lidem, kteří do ní nepatří, připadají nepřírozené, až bizarní. Ovazování nohou v Číně může posloužit jako další případ kulturního zohavování těla (viz obr. 1.1c). Když dívky dospívají, chodí záměrně ve velmi malých botách („dokonalá“ noha dospělé ženy by neměla být delší než 8 cm). Všechny prsty s výjimkou palce jim zlomí a složí pod chodidlo. Protože nemůže docházet k normálnímu růstu chodidla, je deformace nohy nevyhnutelná. Toto zohavování bylo postaveno mimo zákon až ve 20. století.

Také západní kultury mají vlastní příklady zohavování či úprav těla. V 19. století byly v Evropě v módě korzety a jejich trvalé používání rovněž vedlo ke změně tvaru ženského těla. Dnes získávají ve Spojených státech oblibu vložky do

OBR. 1.2

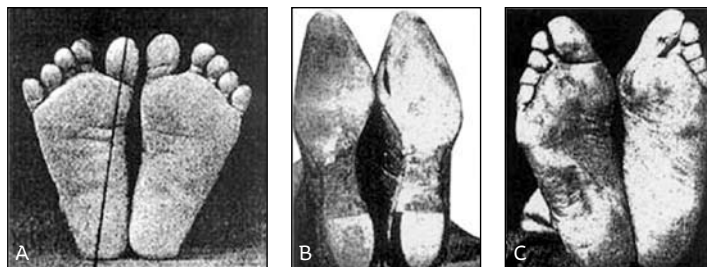
Obuv s vysokým podpatkem a špičatou přední částí je moderní formou ohavení těla v západní společnosti. Rozložení váhy těla v chodidle se mění a spolu s ním i funkce kloubů, vazů a svalů. Nošením obuvi na obrázku A a B dojde po nějaké době k trvalé deformaci chodidla (obr. C).

uší. Podobně jako u rtů Afričanů je jejich účelem protáhnout ušní lalůček, aby v něm vznikl velký a nepřirozený otvor. Je zajímavé, že zatímco se většina dříve zmíněných příkladů týkala především žen, ušní vložky jsou v západní společnosti běžnější mezi muži.

Ačkoli je jasné, že nezpůsobuje zohavení podobná těm z výše uvedených příkladů, přesto moderní obuv lidskou nohu deformuje. Jehlové podpatky a špičaté prostory pro prsty představují nejvíce poškozující formu obouvání (viz obr. 1.2), ale také „praktické“ boty postupem času nohu mění. Obecně si o obuvi nemyslíme, že způsobuje změny na těle, ale je zřejmé, že tvar a funkční charakteristiku nohy mění. Tvar nohy z obr. 1.2c například jasně kopíruje obrysy moderních bot.

Jak si mrzačíme nohy

Na obrázku 1.3 je možné porovnat nohy domorodce z Filipín, který nikdy nenosil boty, a obyvatele rozvinutého Západu. Vliv bot je zřejmý. U nedeformovaného chodidla prsty trčí ven a pokračují v linii jejich příslušných kostí nártních.

OBR. 1.3

Prsty člověka, který nikdy nenosil obuv, jsou rozprostřené (A) a všechny volně pokračují v linii příslušných nártních kostí. Chodidlo člověka ze Západu (C) má tvar západní obuvi (B). Na první pohled jsou vidět smáčknuté prsty a vbočený palec. (Fotografie převzata z Hoffman, 1905.)

U chodidla deformovaného obuví jsou prsty smáčknuté k sobě a mimo osu kostí nártních, takže celé chodidlo dostává tvar podobný rakvi. Není to ovšem žádná nová informace. Fotografie z obrázku 1.3 byly zveřejněny v *American Journal of Orthopedic Surgery*³ již v roce 1905. Za posledních sto let se však naneštěstí udělalo jen málo, co by lidi odradilo od nadměrného nošení bot nebo co by vedlo ke zlepšení konstrukce obuvi. U obojího došlo naopak ke zhoršení. Obuv nosí stále větší část populace a častěji než před sto lety, stejně tak konstrukce obuvi se nadále řídí především módou, ne potřebami nohou. Proto chodidlo na obrázku 1.3a připadá většině obyvatel rozvinutých zemí nenormální. Jsou totiž zvyklí na chodidla deformovaná.

Mezi podiatry a výzkumníky se velmi dobře ví, že obuv způsobuje mnoho problémů s nohama, včetně vbočeného palce, kladívkového prstu, zarůstání nehtů, mozolů a řady dalších potíží. K zarůstání nehtů například dochází u bot s nízkým profilem. Vbočený palec, mozoly a kladívkové prsty mají na svědomí boty s krátkými, úzkými špičkami a vyvýšenou patou. Těmito potížemi trpí výrazně častěji ženy než muži, protože právě boty s vysokými podpatky způsobují změny v rozložení váhy těla na chodidlo. Je rovněž dobře zdokumentováno, že se podobné obtíže v podstatě nevyskytují u národů, jejichž příslušníci chodí obvykle bosí.³ Většina podiatrů a lékařů naneštěstí nadále zastává názor, že obuv je v moderní době nutností, a nedělá nic pro vzdělávání veřejnosti v otázkách rizik nadměrného používání bot. Protože se navíc velká část veřejnosti pohybuje v oblasti zdravé nohou a péče o ně v husté mlze nevědomosti, daří se prázdná místa zaplňovat všelijakými mýty a polopravdami. V nedávno vysílaném vzdělávacím pořadu na kanálu AOL-Health tak

FAKTA Běžné potíže jako mozoly, zarostlé nehty a deformované prsty se ve společenstvech chodících naboso vyskytují jen vzácně.